

Declassified to Public
06 September 2012

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Chambres Extraordinaires au sein
des Tribunaux Cambodgiens

ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
Office of the Co-Investigating Judges
Bureau des Co-juges d'instruction
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ
Criminal Case File /Dossier pénal
លេខ/No: 002/14-08-2006
នេខស៊ើបអង្កេត/Investigation/Instruction
លេខ/No: 001/18-07-2007-ECCC-OCIJ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception):
..... ០៩ / ០៧ / ២០០៩

កំណត់ហេតុនៃការស៊ើបអង្កេត
Written Record of Interview of Charged Person
Procès-verbal d'interrogatoire

ឯកសារបានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification):
..... ០៩ / ០៧ / ២០០៩

ឆ្នាំពីរពាន់ប្រាំបី ខែមីនា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំបី នៅវេលាម៉ោងប្រាំបួននិងដប់ប្រាំនាទី
យើង យូ ប៊ុនឡេង និង Marcel Lemonde ជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
ដោយមានលោក ហម ហ៊ុយ និង លោក លី ច័ន្ទគុណ ជាក្រឡាបញ្ជីអមផង
បានឃើញច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤
បានឃើញវិធាន ៥៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
ដោយមានវត្តមានរបស់ អ៊ូច ចាន់ណូរ៉ា និង តាន់ហ៊ីរាង ដារ៉ុណ្ណ ជាអ្នកបកប្រែនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលបានស្ងៀម
រួចហើយ។

ជនត្រូវចោទដែលមានអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម បានចូលខ្លួននៅចំពោះមុខយើង៖
ឈ្មោះកាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច ភេទ ប្រុស កើតថ្ងៃទី ១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៤២។
ត្រូវដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យពី បទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និង ការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរនៃអនុសញ្ញា
ទីក្រុងហ្សឺណែវចុះថ្ងៃទី ១២ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៤៨

Handwritten signatures and stamps of the judges and the charged person.

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ដង្កោ ក្រុង ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១
ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩៤១។
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, National Road 4, Choam Chao, Dangkoa Phnom Penh
Mail Po Box 71, Phnom Penh Tel:+855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens, Route nationale 4, Choam Chao, Dangkoa, Phnom Penh
Boite postale 71, Phnom Penh. Tel: +855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941

[Handwritten signature]

បទល្មើសដែលមានចែង និង ផ្ដន្ទាទោស តាមមាត្រា ៥ មាត្រា ៦ មាត្រា ២៩ (ថ្មី) និង មាត្រា៣៩ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤។

ច្បាប់ដើមនៃកំណត់ហេតុនេះ ត្រូវបានសរសេរជាភាសាខ្មែរ។

សហព្រះរាជអាជ្ញានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ លោក Robert Petit និង អ្នកស្រី ជា លាង ដែលត្រូវបានជូនដំណឹង ត្រឹមត្រូវរួចហើយអំពីការសួរចម្លើយនេះ នៅក្នុងលិខិតជូនដំណឹង ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ ៖

- អ្នកស្រី ជា លាង ត្រូវបានតំណាងដោយលោក ពេជ្រ សម្បត្តិ ជំនួយការជាន់ខ្ពស់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។
- លោក Robert Petit ត្រូវបានតំណាងដោយលោក Alex Bates ជំនួយការជាន់ខ្ពស់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

លោកមេធាវី ការ សាវុត្ត និង Francois Roux សហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទត្រូវបានកោះអញ្ជើញ នៅក្នុងដីកាកោះអញ្ជើញចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ និង មានលទ្ធភាពបានពិនិត្យសំណុំរឿងតាំងពីពេលនោះមក មានវត្តមានទាំងពីរនាក់។

ការសួរចម្លើយ

សួរ-ឆ្លើយ:

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើលោកមានបានដឹងអំពីការប្រយុទ្ធគ្នារវាងខ្មែរក្រហម និង កងកម្លាំងវៀតណាមនៅឈូងសមុទ្រសៀម ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដែរឬទេ? បើលោកបានដឹង តើលោកបានឮគេនិយាយអ្វីខ្លះទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ? បើមិនបានដឹង តើនៅពេលណាដែលលោកត្រូវបានគេប្រាប់ជាលើកដំបូងអំពីអត្ថិភាពនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងវៀតណាមនិងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ? តើលោកបានដឹងច្បាស់លាស់អ្វីខ្លះអំពីចំណុចនេះ ហើយ តើលោកបានដឹងដោយរបៀបដូចម្តេច?

ឆ្លើយ: ខ្ញុំ បានដឹងថាមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំ ភ្លេចអស់ហើយ។ វាហាក់ដូចជាថា ជម្លោះ បានចាប់ផ្ដើមដំបូងនៅឈូងសមុទ្រសៀម ប៉ុន្តែ ក្រោយមក សុនសេន បានលើកឡើងអំពីជម្លោះទាក់ទងនឹងដែនដីគោកនៅក្នុងខេត្តមណ្ឌលគីរី។ ផងដែរ នួនជា ក៏បាននិយាយអំពីជម្លោះទាក់ទងនឹងខ្សែប្រេវីយ៉េ Ligne Brévier ដែលពេលនោះគ្រាន់តែជាបន្ទាត់ព្រំដែនបណ្តោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែ ប្រទេសវៀតណាម បានចង់សម្រេចយកថាជាខ្សែបន្ទាត់សម្រេច ដែលជាអ្វីដែលនឹងនាំឱ្យមានការផ្តល់កោះពូលូវ៉ៃ និង កោះក្រចកសេះ ទៅឱ្យវៀតណាម។ ខ្ញុំ បានដឹងថា

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ដង្កោ ក្រុង ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១
ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩៤១។
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, National Road 4, Choam Chao, Dangkoa Phnom Penh
Mail Po Box 71, Phnom Penh Tel:+855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens, Route nationale 4, Choam Chao, Dangkoa, Phnom Penh
Boite postale 71, Phnom Penh. Tel: +855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.

[Handwritten signatures and marks]

តំណាងជាន់ខ្ពស់ពីរនាក់របស់វៀតណាម គឺ លោកឧត្តមសេនីយ Vo Nguen Giap និង អគ្គលេខាធិការបក្សកុម្មុយនិស្តវៀតណាម Lê Duân បានមកធ្វើទស្សនកិច្ចជាសម្ងាត់នៅភ្នំពេញ នៅឆ្នាំ ១៩៧៥។ ទស្សនកិច្ចនេះ គឺបានធ្វើមុនការបង្កើតស២១ ហើយ ពេលនោះ ខ្ញុំ ស្នាក់នៅស្ថានីយរថភ្លើងជាមួយពួកនិរសា។ ខ្ញុំ មិនបានដឹងច្រើនជាងនេះទេអំពីទស្សនកិច្ចនេះ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំ អាចលើកសំដីរបស់ ឈឹមសំអោក ហៅ ប៉ង ដែលបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា ប៉ុលពត បាននិយាយផ្តែផ្តាឱ្យ Lê Duân ដោយ និយាយថា ពីដើមឆ្នាំក្នុងរដ្ឋសង្គម គេមើលងាយ បច្ចុប្បន្នឆ្នាំក្នុងរដ្ឋសង្គម (វិលាយភ្លឺស្រែចាស់ លើកភ្លឺស្រែថ្មីដែលមានទំហំនិមួយៗ១ហិចតា)។ ប៉ុលពត ក៏បានរៀបចំបង្គោលបបររបស់អ្នកស្រែដែលធ្វើពីផ្លែត្នោតផងដែរឱ្យ Lê Duân ហូប ដោយនិយាយថា ពីដើមបបរត្នោតគឺសម្រាប់អ្នកនៅតាមជនបទ បច្ចុប្បន្នម្ចាស់វាអង្គុយកៅអី ហើយវាក៏ឡើងតុដែរ។។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: ការស៊ើបអង្កេត (ឧទាហរណ៍ បញ្ជីរួមនៃអ្នកទោសនៅស២១ ដែលត្រូវបានប្រមូលចងក្រងចេញពីឯកសារ ERN 00080610-00081199 ERN 00161350-00161491) បង្ហាញថាជនជាតិវៀតណាម ត្រូវបានឃុំឃាំង សួរចម្លើយ ធ្វើទារុណកម្ម និង សម្លាប់នៅស២១ និង នៅជើងឯក។ តើលោកយល់ស្របតាមដែរឬទេ និង តើលោកអាចបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់អំពីចំនួននៃជនជាតិវៀតណាមទាំងនោះ នាពេលនោះ បានទេ?

តើលោកមានបានដឹងទេថាជនជាតិវៀតណាមទាំងនោះ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅស២១ ចំនួនប៉ុន្មានដង?

ឆ្លើយ: ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមសង្គ្រាមរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំ បានឃើញមានការបញ្ជូនឈ្មើសឹកសង្គ្រាមវៀតណាមមក។ ខ្ញុំ ដឹងថាមានស្ត្រីផងដែរ ពីព្រោះ ខ្ញុំនៅចាំថាខ្ញុំបានឮកាសែតសម្លេងនៃចម្លើយសារភាពរបស់ស្ត្រីមួយនាក់ដែលត្រូវយកទៅផ្សាយតាមវិទ្យុ។ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ខ្ញុំសុំបញ្ជាក់ថា នៅពេលដែលយើងសួរចម្លើយជនជាតិវៀតណាម យើង គ្រាន់តែចង់បាននូវចម្លើយសារភាពមួយដែលបង្ហាញថាវៀតណាម បានឈ្លានពានប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីបញ្ចូលកម្ពុជាក្នុងសហព័ន្ធតំណាច។ ផងដែរ គឺដើម្បីឱ្យពួកគេនិយាយថា ពួកគេមិនមានអ្វីហូបទេ ហើយទាហានវៀតណាមមានការភ័យខ្លាច។ គឺមិនមែនដើម្បីសួរចម្លើយពួកគេស្តីពីផែនការវាយប្រហាររបស់វៀតណាមនោះទេ។

ចំពោះចំនួនជនជាតិវៀតណាមដែលត្រូវបានឃុំខ្លួន ខ្ញុំ មិនដឹងច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែ ប្រហែលជាចាប់រយនាក់ ហើយ អ្នកទាំងអស់នោះ ត្រូវបានសម្លាប់ចោល។ ចំនួនពួកគេ ប្រែប្រួលទៅតាមជ័យជំនះនៅក្នុងការប្រយុទ្ធនិមួយៗ។ ខ្ញុំ មិនអាចនិយាយច្បាស់ជាងនេះទៀតទេ។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើមានជនស៊ីវិលវៀតណាម និង ជនអន្តោប្រវេសន៍ដែលស្នាក់នៅកម្ពុជាដែរឬ?

(Handwritten signatures and marks)

(Handwritten signature)

ឆ្លើយ: គឺមានជនស៊ីវិលផងដែរ ប៉ុន្តែ ពួកគេត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅសមរម្យមិនពេលនៃការប្រយុទ្ធ។ តាមពិតទៅ លែងមានជនអន្តោប្រវេសន៍វៀតណាមទៀតហើយនៅកម្ពុជា បន្ទាប់ពីថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ នៅឆ្នាំ១៩៧០ លន់នុល បានចាប់បញ្ជូនអនិកជនវៀតណាមត្រឡប់ទៅប្រទេសវៀតណាមវិញ ជាលើកទី១។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៣ Le Duân បានស្នើសុំទៅប៉ុលពត ឱ្យបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវៀតណាមខាងត្បូងនូវអនិកជនវៀតណាមដែលរស់នៅក្នុងតំបន់រំដោះដោយខ្មែរក្រហម ដើម្បីទទួលបានប្រជាប្រិយភាពលើការបោះឆ្នោតនៅវៀតណាមខាងត្បូង។ និងចុងក្រោយ ក្រោយថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ជនជាតិវៀតណាមភាគច្រើនដែលរស់នៅកម្ពុជា ត្រូវបានកំទេច។ ដូច្នោះ នៅមានជនជាតិវៀតណាម តិចតួចណាស់។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំ សុំបញ្ជាក់ថា ខ្ញុំ បានឃើញនៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះចាស់នៅស២១ មានជនជាតិវៀតណាមដែលនៅរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរ។

ជនស៊ីវិល និង ទាហានវៀតណាមត្រូវបានប្រព្រឹត្តកម្មដូចគ្នា។ ពួកគេ ត្រូវបានសួរចម្លើយ បន្ទាប់មកត្រូវបញ្ជូនទៅសម្លាប់។

ចំពោះទាហាន ពួកគេ ត្រូវបានបញ្ជូនមកដោយពាក់ឯកសណ្ឋាន ហើយ ត្រូវបានសម្លាប់ភ្លាមបន្ទាប់ពីការផ្សព្វផ្សាយចម្លើយសារភាពរបស់ពួកគេតាមវិទ្យុ ឬ ការឆ្លើយសារភាពរបស់ពួកគេ។ ដូចដែលខ្ញុំបានជម្រាបរួចហើយ ការថតរូបត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ពេលនោះ ហើយ មានការថតជាកុនផងដែរ។ កុននេះ ត្រូវបានថតដោយ ថេង ហៅ ពូល ដែលជាក្មួយបង្កើតរបស់ប៉ុលពត។ កុន នេះ មាន២ឈុត: ឈុតមួយបង្ហាញពីការចុះចូលរបស់ទាហានវៀតណាម (ត្រូវបានថតនៅក្នុងទីតាំងមួយដែលគេបានដុតជនបរទេសទាំង៤នាក់) និង ឈុតមួយទៀត ត្រូវបានថតនៅក្នុងបន្ទប់ធ្វើការរបស់ខ្ញុំ ដែលបង្ហាញទាហានវៀតណាមម្តងម្នាក់ៗ ប្រកាសថា “សូមគោរពបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា ខ្ញុំឈ្មោះ...មានអាយុ...ឋានៈ... ខ្ញុំ ត្រូវគេបញ្ជាឱ្យមកឈ្លានពានប្រទេសកម្ពុជា”។ កុន និង រូបថតទាំងនេះ ត្រូវបានយកទៅប្រើនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំដែលធ្វើឡើងនៅហ្សាកាតា ប៉ុន្តែ ខ្ញុំ មិនដឹងថាតើកិច្ចប្រជុំនោះ ពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងអ្វីនោះទេ។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើនៅស២១ អ្នកទោសជាជនស៊ីវិលវៀតណាម និង ទាហានវៀតណាម ត្រូវបានគេធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មខុសគ្នានឹងអ្នកទោសផ្សេងទៀតឬ?

ឆ្លើយ: អត់ទេ។ ពួកគេ ត្រូវស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដូចគ្នានឹងអ្នកទោសដទៃទៀតដែរ។ ខ្ញុំ មិនអាចបញ្ជាក់ច្បាស់បានទេថាតើពួកគេត្រូវបានឃុំឃាំងដាច់ឬទ្បកឡើងជាមួយអ្នកទោសផ្សេងទៀតនោះទេ។ ខ្ញុំ មិនបានដឹងអំពីរឿងលម្អិតទេ ហើយ ក៏មិនបានបញ្ហាឱ្យធ្វើរបៀបនេះដែរ។ កិច្ចការតែមួយដែលខ្ញុំបានរៀបចំ គឺការសួរចម្លើយជនជាតិវៀតណាម: ខ្ញុំ បានឱ្យម៉មណៃ ហៅ ចាន់ ទទួលបន្ទុកសួរចម្លើយពួកគេ ហើយ ខ្ញុំ បានចាត់តាំងអ្នកបកប្រែម្នាក់ឱ្យជួយគាត់ គឺឈ្មោះ ផាថាចាន់ ហើយ លទ្ធផលតែមួយគត់ដែលគាត់យកមកឱ្យខ្ញុំ គឺចម្លើយសារភាពដែលល្អ (ដែលមានគុណភាព) អាចផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុបាន។

Handwritten signatures and initials in black ink, including names like 'Sambath' and 'Cham'.

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: ការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុនេះ តើមានគោលបំណងត្រឹមតែដូចអ្វីដែលលោក បានពន្យល់អម្បាញ់មិញតែប៉ុណ្ណោះទេ? តើចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកផ្សេងក្រៅពីជនជាតិវៀតណាម ត្រូវបានអាន តាមវិទ្យុដែរឬទេ? តើ នរណាជាអ្នកសម្រេចពីការផ្សព្វផ្សាយនេះ?

ឆ្លើយ: គោលបំណងតែមួយគត់ គឺដូចអ្វីដែលខ្ញុំបាននិយាយអម្បាញ់មិញ។ មានតែចម្លើយសារភាពរបស់ជនជាតិវៀត ណាមទេ ដែលត្រូវបានអានតាមវិទ្យុ។ គឺ នួនជា ជាអ្នកសម្រេចអំពីការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុនេះ។ ខ្ញុំ មិនចាំអំពីថ្ងៃខែ ច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែ គឺនៅពេលមួយនោះដែលចំនួនអ្នកទោសវៀតណាមមានច្រើន ដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្សព្វ ផ្សាយជាទៀងទាត់បាន មួយដង ឬ ២ដង ក្នុងមួយសប្តាហ៍។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: ហេតុអ្វីបានជាទាហាន និង ជនស៊ីវិលវៀតណាម ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ ស២១ ? តើអ្នកណាជាអ្នកសម្រេចអំពីការបញ្ជូននេះ?

ឆ្លើយ: ខ្ញុំដឹងតែពីការបញ្ជូនអ្នកទោសវៀតណាមទៅស២១ប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំ មិនដឹងអំពីការបញ្ជូនអ្នកទោសវៀតណាម ទៅមន្ទីរឃុំឃាំងផ្សេងទៀតនោះទេ។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើលោកត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការមកដល់នៃអ្នកទោសជនជាតិវៀត ណាម នៅស២១ ដែរឬទេ? ប្រសិនបើដឹង តើលោកដឹងយ៉ាងដូចម្តេច? តើលោកមានបានដឹងថាការដឹកជញ្ជូនជនស៊ី វិល និង ទាហានវៀតណាមពីសមរម្យមកស ២១ ធ្វើឡើងយ៉ាងដូចម្តេច?

ឆ្លើយ: ពេលខ្លះ នួនជាប្រាប់ឱ្យខ្ញុំដឹង។ ប៉ុន្តែ ជាទូទៅ គឺ មិត្ត លីន ជាអ្នកប្រាប់ខ្ញុំពីការមកដល់នៃជនជាតិវៀតណាម ដោយមកជួបខ្ញុំ។ ចំពោះការដឹកជញ្ជូន លើកដំបូង បុគ្គលិករបស់ស២១ ជាអ្នកទៅរកអ្នកទោសទាំងនោះដោយខ្លួនឯង ដោយមានលិខិតដើរផ្លូវពិសេស។ ប៉ុន្តែ ពេលក្រោយមក ប្រព័ន្ធនេះ ត្រូវបានបោះបង់ចោល ជាពិសេស ជាមួយភូមិភាគបូព៌ា ហើយ យើង លែងទទួលខុសត្រូវលើការដឹកជញ្ជូនទៀតហើយ។ ស២១ គឺរង់ចាំទទួលមនុស្ស ដែលចាប់ខ្លួនរួចហើយតែប៉ុណ្ណោះ។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើលោកនៅតែបញ្ជាក់អះអាងថាគ្មានពេលណាមួយដែលនៅស ២១ មាន ការដាក់អោយដំណើរការនូវការធានាផ្នែកនីតិវិធីដែលមានទិសដៅវាយតម្លៃភាពចាំបាច់ក្នុងការចាប់ខ្លួន និង ឃុំខ្លួន និង ផ្តល់អោយជនជាប់ឃុំនូវការកាត់សេចក្តីមួយមុនពេលសម្លាប់ឡើយឬ?

ឆ្លើយ: ខ្ញុំទទួលស្គាល់ចំនុចនេះ។ រាល់សេចក្តីសម្រេចសំខាន់ៗ ត្រូវបានធ្វើដោយបក្ស ដែលដឹកនាំប្រទេស ផ្តាច់មុខ និង តាមរបៀបផ្តាច់ការ ទៅតាមបញ្ញត្តិនៃលក្ខន្តិកៈរបស់បក្ស (មាត្រា ២ ឬ ៣)។ ចំនុចនេះ មានន័យថា គ្រប់ សេចក្តីសម្រេចរបស់លេខា ឬអនុលេខាបក្ស ត្រូវតែគោរពតាម ហើយ អ្នកណាដែលមិនគោរពតាម ត្រូវតែកំទេច តាមគោលការណ៍ដែលកំណត់ដោយសុនសេន “ ទុក ក៏មិនចំណេញ ដកចេញ ក៏មិនខាត ”។ គោលការណ៍នេះ គឺ មានវិសមិតភាពជាមួយនឹងអត្ថិភាពនៃតុលាការ និង ការធានាផ្នែកនីតិវិធី។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ដង្កោ ក្រុង ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១
ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, National Road 4, Choam Chao, Dangkoa Phnom Penh
Mail Po Box 71, Phnom Penh Tel:+855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux Cambodgiens, Route nationale 4, Choam Chao, Dangkoa, Phnom Penh
Boite postale 71, Phnom Penh. Tel: +855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.

Handwritten signatures and initials at the bottom right of the page.

សំណួរលោកពេជ្រសម្បត្តិ: តើពិតទេដែលថាឈ្មោះ ផាថាចាន់ ដែលជាអ្នកបកប្រែសម្រាប់ការសួរចម្លើយជនជាតិ វៀតណាម ត្រូវបានបញ្ជូនមកស២១ ដំបូង ក្នុងនាមជាអ្នកទោស បន្ទាប់មក ត្រូវបានប្រើជាអ្នកបកប្រែ មុននឹងត្រូវ បានសម្លាប់ ?

ឆ្លើយ: គាត់ គឺជាកម្មាភិបាលម្នាក់ដែលមានដើមកំណើតឡាវ ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅរៀននៅហាល្លូយបន្ទាប់ពីឆ្នាំ ១៩៥៤។ គាត់បានវិលត្រឡប់មកកម្ពុជារវិញនៅឆ្នាំ ១៩៧០។ គាត់ជាសមាជិកនៃបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា ហើយ ត្រូវ បានចាប់ខ្លួននៅឆ្នាំ ១៩៧៦ ឬ ១៩៧៧។ ដោយសារគាត់ចេះនិយាយភាសាវៀតណាម ខ្ញុំ បានចាត់តាំងឱ្យគាត់ធ្វើ ការងារជាអ្នកបកប្រែ និង បង្រៀនភាសាវៀតណាមទៅម៉មណែ។ គាត់ មិនត្រូវបានសម្លាប់នោះទេ។ គឺគាត់ហ្នឹងឯង ដែលរ៉ាន់ណាតបាននិយាយកាលពីការរៀបចំឡើងវិញ នៅពេលដែលរ៉ាន់ណាតពន្យល់ថាជនជាតិវៀតណាមមួយនាក់ បាននិយាយប្រាប់គាត់ថាមានការប្រើប្រាស់អាងជ្រមុជទឹកជាឧបករណ៍ធ្វើទារុណកម្ម។

ផ្អាកការធ្វើកំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ នៅវេលាម៉ោងដប់មួយនិងសែសិបប្រាំនាទីគត់។

នៅវេលាម៉ោងដប់បួននិងប្រាំនាទីល្ងាចនៃថ្ងៃដដែល យើងចាប់ផ្តើមបន្តការសួរចម្លើយតទៅទៀត។

សំណួរបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើនៅក្នុង ស ២១ មានព្រះសង្ឃដែលត្រូវឃុំឃាំង និង សម្លាប់ដែរឬទេ?

ឆ្លើយ: មិនមានទេ។ ខ្ញុំ មិនដែលបានឃើញព្រះសង្ឃសូម្បីតែមួយអង្គនៅស២១។ ប៉ុន្តែ មិនមែនមានន័យថា មិនមាន បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងសាសនានៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនោះទេ ប៉ុន្តែ មិនមាននៅស២១ទេ។ តាមពិតទៅ បក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា មិនដែលប្រឆាំងជាចំហនឹងសាសនានោះទេ។ ឧទាហរណ៍ ឬរា “សាសនា ជាអាវៀនរបស់ ប្រជាជន” មិនត្រូវបានប្រើទេ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៣ មានទ្រឹស្តីមួយរបស់ប៉ុលពត ដែលត្រូវបានបង្រៀនដោយរនវ៉ែត នៅក្នុងវគ្គរៀនសូត្រមួយដែលគាត់ជាអ្នកបង្រៀនដែលតាមរយៈនោះ ព្រះពុទ្ធសាសនា មានការផ្សំភ្ជាប់ជាមួយកសិករ ដូច្នោះ ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនមែនជាសាសនាប្រតិកិរិយាទេ។ តាមពិតទៅ ប៉ុលពត និយាយតិចតួចណាស់អំពីសាសនា ក្រៅពីការដែលគាត់និយាយថាគាត់ធ្លាតជាង Lê Duân ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាសាសនា។ គាត់ និយាយថា “បាតលោក ពឹងអាស្រ័យលើជម្រករបស់កសិករ” បានន័យថា ព្រះសង្ឃ ដោយមិនធ្វើការ អាចរស់បានដោយសារតែ ចង្កាន់របស់កសិករ ហើយ កសិករ ត្រូវបានគេជំរុញមិនឱ្យប្រគេនចង្កាន់តទៅទៀតទេ ហើយ ពួកគេខ្លួនឯងនោះ ក៏ មិនមានការហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ផងដែរ។ ខ្ញុំ សុំលើកពីវគ្គមន្ត្រីរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែលចែងថា របបនេះ គោរពសេរីភាពរបស់អ្នកដែលជឿសាសនា ក៏ដូចជា សេរីភាពរបស់អ្នកដែលមិនជឿសាសនា ប៉ុន្តែ ប្រឆាំងនឹង សាសនាប្រតិកិរិយា។ នៅក្នុងគំនិតខ្ញុំ សាសនាប្រតិកិរិយា គឺជាសាសនាProtestant និង កាតូលិក។ ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនត្រូវបានចាត់ទុកដូចគ្នាទេ ពីព្រោះ ព្រះសង្ឃភាគច្រើន ឬសតែរយៈពេលពី១ ដល់ ៣ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ។ ចំណែកឯ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ដង្កោ ក្រុង ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១ ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩៤១។
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, National Road 4, Choam Chao, Dangkoa Phnom Penh
Mail Po Box 71, Phnom Penh Tel:+855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens, Route nationale 4, Choam Chao, Dangkoa, Phnom Penh
Boite postale 71, Phnom Penh Tel: +855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.

Handwritten signatures and official stamps at the bottom of the page, including a large signature on the right and several smaller ones at the bottom.

សាសនាឥស្លាម វា ពិតហើយថាបានទទួលរងគ្រោះនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមដែរ: ឯកសារ បានបង្ហាញជាអាទិ៍ថា ប្រជាជននៅភូមិអាវ៉ាប់ ត្រូវបានជំនឿសចេញ និង ត្រូវបានសម្លាប់។ គេ បានបំផ្លាញវិហារឥស្លាមផងដែរ ដើម្បីយក សម្ភារៈដែលចាំបាច់សម្រាប់កសាងទំនប់ទឹក។ វិហារកាតូលិកនៅភ្នំពេញ ត្រូវបានដាក់មិនបំផ្ទុះទោល ដោយមិនចាំ បាច់ប្រើលេសថាដើម្បីយកសម្ភារៈទៅប្រើប្រាស់នោះទេ។

សរុបមក មានភាពខុសគ្នារវាងទ្រឹស្តី និង ការអនុវត្ត ទាក់ទងនឹងឥរិយាបថរបស់របបនេះចំពោះសាសនា ប៉ុន្តែ គឺ ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ប៉ុណ្ណោះដែលខ្ញុំបានឮគេនិយាយពីចំណុចលម្អិតទាក់ទងនឹងអំពើមួយចំនួន ដូចជា ការប្រែក្លាយវត្ត អាមាមទៅជាកន្លែងចិញ្ចឹមសត្វ ឬ ទៅជាកន្លែងធ្វើទារុណកម្ម។ ហើយ ខ្ញុំ ជឿថាមានរឿងទាំងនេះប្រាកដមែន។

ខ្ញុំ អាចនិយាយថា ខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ មិនដែលបានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញសាសនាណាមួយនោះទេ ខ្ញុំ មានតែធ្វើផ្ទុយពីនេះ។ ហេតុដូច្នោះ ខ្ញុំ បានរក្សាទុកនៅផ្ទះខ្ញុំនូវសៀវភៅព្រះត្រៃបិដក។ ផងដែរ ខ្ញុំ បានព្យាយាមរកមករក្សាទុកនូវធាតុរបស់ គ្រូខ្ញុំដែលត្រូវបានរក្សាទុកនៅកុដិលេខ៣ ប៉ុន្តែ ធាតុទាំងនេះ ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមវេចព្យាអស់បាត់ទៅហើយ។

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើលោកកំនត់ន័យពាក្យ “ប្រតិកិរិយា” ដូចម្តេច?

ឆ្លើយ: នៅពេលដែលកម្លាំងមួយធ្វើចលនា គ្រប់ឧបសគ្គដែលរារាំងមិនឱ្យកម្លាំងនេះទៅមុខ គឺជាប្រតិកិរិយា។ ពាក្យ នេះ ត្រូវបានយកទៅអនុវត្តមុនគេចំពោះពួកនាយទុន និង ពួកមូលធន។ ខ្ញុំសុំបញ្ជាក់ថា មាននាយទុន២ប្រភេទ: នាយទុនជាតិ និង នាយទុនដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយពួកចក្រពត្តិ។ គឺពួកចុងក្រោយនេះឯងដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាពួកប្រតិកិរិយា។ សរុបទៅ ពាក្យនេះ ត្រូវបានយកទៅប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយដើម្បីសំដៅអ្នកទាំងឡាយណាដែល មានបញ្ហា ឬ អ្នកណាដែលប្រឆាំង។

សំណួរលោក Alex Bates: បើតាមលោក តើការប្រតិបត្តិសាសនារបស់ប្រជាជនកម្ពុជា មានការរីករាលដាលឬទេ ចាប់តាំងពីពេលដែលខ្មែរក្រហមកាន់កាប់អំណាច?

ឆ្លើយ: ការបែងចែកនេះ មិនមែនត្រូវបានធ្វើនៅឆ្នាំ១៩៧៥នោះទេ ពីព្រោះ នៅឆ្នាំ១៩៧០ ដែនដីមួយចំនួន ត្រូវបានគ្រប់ គ្រងដោយខ្មែរក្រហម (ជាមូលដ្ឋានចាស់របស់បដិវត្ត) ហើយ គេបានចាប់ផ្តើមកំហិតសេរីភាពសាសនារួចទៅ ហើយ។ ព្រះសង្ឃ មានតែតួរនាទី២ប៉ុណ្ណោះ៖ សូត្របង្សកូល និង សូត្រជយន្តោ។ ប្រជាជន មិនអាចធ្វើ បុណ្យភ្នំបិណ្ឌ និង បុណ្យចូលឆ្នាំបានទេ ដោយយកលេសថាកំពុងតែមានសង្គ្រាម។ ខ្ញុំ បានដឹងថាព្រះសង្ឃរាជ ហួត តាត ត្រូវបានសម្លាប់ដោយមន្ទីរសន្តិបាលនៃកងពល៧០៣ ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីថ្ងៃ១៧ មេសា ដូចដែលយូរប៉េងគ្រី ហៅ ម៉ុន បានប្រាប់ខ្ញុំ។

ឈ្មោះ គឺជាការត្រឹមត្រូវដែលថាការគោរពសាសនា មានភាពមិនដូចគ្នាទេ នៅមុននិងក្រោយការកាន់កាប់របស់ ខ្មែរក្រហម។

(Handwritten signatures and marks)

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានទីតាំងស្ថិតនៅ ផ្លូវជាតិលេខ៤ សង្កាត់ ចោមចៅ ខណ្ឌ ដង្កោ ក្រុង ភ្នំពេញ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៧១
ទូរស័ព្ទលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩១៤ ទូរសារលេខ +៨៥៥(០)២៣ ២១៨៩៤១។
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, National Road 4, Choam Chao, Dangkoa Phnom Penh
Mail Po Box 71, Phnom Penh Tel:+855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens, Route nationale 4, Choam Chao, Dangkoa, Phnom Penh
Boite postale 71, Phnom Penh. Tel: +855(0)23 218914 Fax: +855(0) 23 218941.

(Large handwritten signature)

[Handwritten signature]

សំណួររបស់លោកសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត: តើលោកពន្យល់ដូចម្តេចចំពោះការដែលម៉ាម៉ូនឆ្នាំ១៩៧៥ ពួកខ្មែរក្រហម បានរឹតបន្តឹងសេរីភាពសាសនា នៅក្នុងស្ថានភាពមួយដែលនាសម័យនោះ វាជាការសំខាន់ចាំបាច់ដែលត្រូវយកចិត្តប្រជាជននោះ?

ឆ្លើយ: ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧០មក ខ្ញុំរស់នៅក្នុងមូលដ្ឋានចាស់របស់ខ្មែរក្រហម។ វា អាចដែរថានៅក្នុងតំបន់រំដោះថ្មី មានការអនុវត្តផ្សេងពីនេះ។ គេ បានប្រាប់ខ្ញុំថានៅក្នុងភូមិមួយ គេបានចាត់តាំងព្រះសង្ឃឈ្មោះមួយអង្គ ឱ្យទៅបញ្ចុះបញ្ចូលព្រះសង្ឃឱ្យសឹក រួចមកចូលរួមជាមួយកងទ័ព។ នេះ ជាការរៀបចំរបស់កុយធួន។

សំណួរលោក Alex Bates: តើជនត្រូវចោទ មានបានកត់សម្គាល់ទេថាតើមេដឹកនាំ ឬ កម្មាភិបាលធម្មតារបស់ខ្មែរក្រហម មានការគោរពប្រតិបត្តិសាសនាដែរឬអត់?

ឆ្លើយ: នាសម័យនោះ មិនមាននរណាម្នាក់ហ៊ានគោរពប្រតិបត្តិសាសនាដោយចំហរនោះទេ ហើយ គ្រប់គ្នាប្រកាសថាខ្លួនមិនជឿសាសនានោះទេ។

ឯកសារច្បាប់ដើមនៃការថតរូបភាពនិងសម្លេង ត្រូវបានបិទស្លាកបោះត្រានៅចំពោះមុខជនត្រូវចោទនេះ និងមេធាវីរបស់ជននេះ និង ត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយ យើង ក្រឡាបញ្ជី សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ និង មេធាវីរបស់ជននេះ។

ឯកសារច្បាប់ដើមមួយច្បាប់នៃការថតរូបភាពនិងសម្លេង ត្រូវបានប្រគល់ឱ្យជនត្រូវចោទនេះ។

នៅវេលាម៉ោងដប់ប្រាំពីរល្ងាច យើងបានឱ្យក្រឡាបញ្ជីអានខ្លាំងៗនូវកំណត់ហេតុសួរចម្លើយរបស់ជនត្រូវចោទនេះ ទៅតាមអ្វីដែលបានកត់ត្រា។

អានឱ្យស្តាប់ហើយ ជនត្រូវចោទ មិនមានជំទាស់អ្វីទេ ហើយ សុខចិត្តចុះហត្ថលេខា។

ជនត្រូវចោទ Charged person Personne mise en examen	មេធាវីជនត្រូវចោទ Lawyer of Charged person Avocat de la Personne mise en examen	សហព្រះរាជអាជ្ញា CO-Prosecutors Co-procureurs	អ្នកបកប្រែ Interpreter Interprete	ក្រឡាបញ្ជី Greffiers	សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Co-Investigating Judges Co-juges d'instruction
					